

สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา
INSTITUTE OF ASIA PACIFIC STUDIES

สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา หน่วยงานวิชาการเกี่ยวกับการต่างประเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พลับพลึง คงชนะ*

1. บทนำ

การศึกษาเรื่องราวของทวีปเอเชียร่วมกับหมู่เกาะต่างๆ ในมหาสมุทรแปซิฟิก เป็นแนวความคิดใหม่ในการมองภูมิภาคนี้แตกต่างไปจากเดิม แนวคิดนี้เพิ่งจะเริ่มในปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 เมื่อความขัดแย้งด้านอุดมการณ์ทางการเมืองระหว่างชาติมหาอำนาจที่เรียกว่าสงครามเย็น ได้ลดความรุนแรงลง เป็นการแข่งขันด้านเศรษฐกิจและการค้า ขณะเดียวกันสภาวะการณ์การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศที่ร่ำรวย เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศสมาชิกประชาคมยุโรปได้เริ่มถดถอย รวมทั้งการล่มสลายของสหภาพโซเวียต สภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเวลาเดียวกันกับที่ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกได้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างมาก จนทำให้เกิดการเคลื่อนไหวในภูมิภาคที่มีแนวโน้มว่าจะกลายเป็นศูนย์กลางทาง

---

*ผู้อำนวยการสถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา

เศรษฐกิจของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 เป็นต้นไป

แนวโน้มการเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจโลกของเอเชียแปซิฟิก เป็นข้อเท็จจริงที่เห็นได้ชัดจากแผนที่โลกว่าเป็นภูมิภาคซึ่งตั้งอยู่ตรงกลาง มีอาณาเขตด้านตะวันออกติดต่อกับทวีปอเมริกา ส่วนด้านตะวันตกติดต่อกับทวีปยุโรปและแอฟริกา ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกนอกจากจะมีที่ตั้งซึ่งมีลักษณะเป็นศูนย์กลางของโลกแล้ว ยังเป็นภูมิภาคที่รวมพื้นดินกับพื้นน้ำที่ใหญ่ที่สุดในโลกเข้าด้วยกัน ดังนั้นจึงมีสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์หลายลักษณะ เช่น ที่ราบ ป่าไม้ ที่แห้งแล้ง และหมู่เกาะที่อุดมด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหาร ไม้ แร่ธาตุ น้ำมัน และทรัพยากรที่มีค่าอื่น ๆ นอกจากนี้ยังเป็นภูมิภาคซึ่งมีจำนวนประชากรมากที่สุดในโลก และเป็นที่รวมของชาติพันธุ์มนุษย์ทุกชาติพันธุ์ ซึ่งได้แก่ มองโกลอยด์ คอเคซอยด์ และนีโกลอยด์ สามารถแยกออกเป็นเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ในบรรดาชาติพันธุ์เหล่านี้ต่างมีขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษาพูด ภาษาเขียนเป็นของตนเอง เช่น ภาษาไทย ฮินดี อารบิก จีน มอญ-ขะแมร์ และ ออสโตรเนเซีย เป็นต้น ปัจจัยดังกล่าวเป็นบ่อเกิดของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า เอเชียแปซิฟิกเป็นภูมิภาคที่มีความร่ำรวยทั้งทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ และด้านวัฒนธรรมที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตาม การที่สถานการณ์ของโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจและการค้าดังกล่าว ทำให้ประชาชนในภูมิภาคมีความตื่นตัวในการเพิ่มพูนรายได้ การใช้ชีวิตที่ได้มาตรฐานและความต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครอง ทว่าจากข้อเท็จจริงแล้ว ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกยังคงมีปัญหาเรื่องการกระจายรายได้ ความยากจน ความไม่เป็นธรรม การปกครองด้วยผู้นำเพียงกลุ่มเดียวการละเมิดสิทธิมนุษยชนการตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสื่อโฆษณาตลอดจนความขัดแย้งในด้านเชื้อชาติ ศาสนา ความไม่รู้หนังสือ ปัญหาความเจ็บไข้ ยาเสพติด อาชญากรรม และโสเภณี เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงและปัญหาที่เกิดขึ้นในเอเชียแปซิฟิก ย่อมกระทบต่อความมั่นคง ต่อสันติสุขของภูมิภาค รวมทั้งประเทศไทยและโลก ทั้งนี้เพราะโลกในปัจจุบันถูกทำให้แคบลงด้วยระบบการสื่อสารที่มีเทคโนโลยีทันสมัย ดังนั้น จึงต้องมีการเตรียมการโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านวิชาการเพื่อเผชิญกับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป

ประเทศไทยมีตำแหน่งที่ตั้งอยู่ในบริเวณศูนย์กลางของเอเชียแปซิฟิก จึงเหมาะสมที่จะเป็นศูนย์ประสานความร่วมมือกับนานาชาติในภูมิภาคนี้ เพื่อการพัฒนาและป้องกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ชาติไทยยังเป็นชาติเก่าแก่ที่มีวัฒนธรรมเป็นของตนเองมาช้านานชาติหนึ่ง จึงควรที่จะเป็นผู้ประสานความร่วมมือทางด้านวัฒนธรรมในด้านการศึกษาเพื่อรู้จักตนเอง การอนุรักษ์และเผยแพร่

วัฒนธรรมอันดีงามในหมู่ประชาคมเอเชียแปซิฟิก

เหตุผลตั้งที่พรรณนา สภามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒจึงได้มีมติให้จัดตั้งโครงการจัดตั้งสถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา เมื่อ พ.ศ. 2537 เพื่อรับภาระงานด้านวิชาการและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ขณะนี้สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษาจึงเป็นหน่วยงานเดียวของมหาวิทยาลัยที่มีหน้าที่โดยตรงที่จะสนับสนุนการค้นคว้าวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล และการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับภูมิภาคดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์ของสถาบัน

สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา มีภารกิจหลักเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ดังนี้

2.1 เพื่อส่งเสริมให้มีการวิจัยเกี่ยวกับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกในลักษณะอาณานิเวศศึกษา และสหวิทยาการที่สามารถประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ชุมชน และสังคม

2.2 เพื่อเป็นศูนย์ข้อมูลและสารสนเทศเกี่ยวกับเอเชียแปซิฟิกที่ทันสมัย สามารถให้บริการได้ทั้งในระดับบุคคล ระดับชาติและนานาชาติ

2.3 จัดอบรมและการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อให้ได้ผู้มีความรู้ความชำนาญพิเศษเฉพาะด้านเกี่ยวกับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

2.4 ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มประเทศเอเชียแปซิฟิกในระดับบุคคลต่อบุคคล ระดับสถาบันต่อสถาบัน เพื่อสันติสุขและความมั่นคงในภูมิภาค

วัตถุประสงค์ดังกล่าว สนองนโยบายการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ของทบวงมหาวิทยาลัย กล่าวคือ มหาวิทยาลัยควรที่จะปรับปรุงการศึกษาของชาติให้ก้าวไปสู่ความเป็นสากลและเปิดสู่ภูมิภาค (Internationalization-Regionalization) ในลักษณะที่เป็นรูปธรรมซึ่งหมายความว่า จะต้องทำวิจัยและเก็บข้อมูล รวมทั้งสร้างบัณฑิตไทยให้มีขีดความรู้ที่เป็นเลิศจนสามารถแข่งขันในเวทีสากลโลก ตลอดจนสร้างให้ประเทศไทยมีบทบาทในต่างประเทศหรือศูนย์กลางระหว่างประเทศ สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษาพยายามรับภาระงานในด้านนี้ อันจะเป็นการขยายฐานยอดของการศึกษา ในการผลิตทรัพยากรบุคคลผู้มีความชำนาญในด้านเอเชียแปซิฟิก ซึ่งเป็นการสนองกำลังคนในสาขาวิชาการที่ขาดแคลนได้ทันการ และเพื่อรองรับการก้าวสู่ความเป็นสากลของประเทศอย่างรู้จักตนเองและนานาชาติ

3. ประโยชน์ที่ได้รับ

3.1 ผลทางตรง

3.1.1 มหาวิทยาลัยมีหน่วยงานวิชาการซึ่งทำการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับต่างประเทศ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

3.1.2 ผลิตบุคคลากรผู้มีความชำนาญเฉพาะด้านเกี่ยวกับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกนับเป็นการสนองความต้องการกำลังคนในสาขาวิชาที่ขาดแคลนและทันการ

3.1.3 มหาวิทยาลัยมีความเป็นเลิศทางวิชาการด้านเอเชียแปซิฟิกศึกษา โดยมีสถาบันเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง

3.1.4 สามารถสนองเป้าหมายของทบวงมหาวิทยาลัย ในด้านการพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทยและการเปิดสู่ภูมิภาค

3.1.5 สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษาจะเป็นตัวอย่างสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ส่งเสริมให้ภาคเอกชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการอุดมศึกษาและการใช้การบริหารจัดการแบบเอกชน และอยู่ภายใต้การกำกับของรัฐบาล

3.2 ผลทางอ้อม

3.2.1 สนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางประสานความร่วมมือทางวิชาการและวัฒนธรรมของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

3.2.2 ผลจากการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก จะทำให้ได้รับทั้งความรู้ความเข้าใจ ที่สามารถให้แนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในภูมิภาคได้อย่างครอบคลุมและกว้างขวาง

3.2.3 ส่งเสริมให้คนไทยเพิ่มสมรรถนะสากล ในด้านธุรกิจการค้า การต่างประเทศ สังคมและวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อรองรับบทบาทของประเทศไทยที่ก้าวไปสู่ความเป็นนานาชาติ

3.2.4 ให้แนวทางที่เหมาะสมในการเผยแพร่ความรู้และวัฒนธรรมไทยไปยังนานาชาติในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ทั้งในระดับบุคคล ระดับชาติและนานาชาติ เพื่อความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

4. การจัดรูปองค์กรและการแบ่งส่วนราชการ

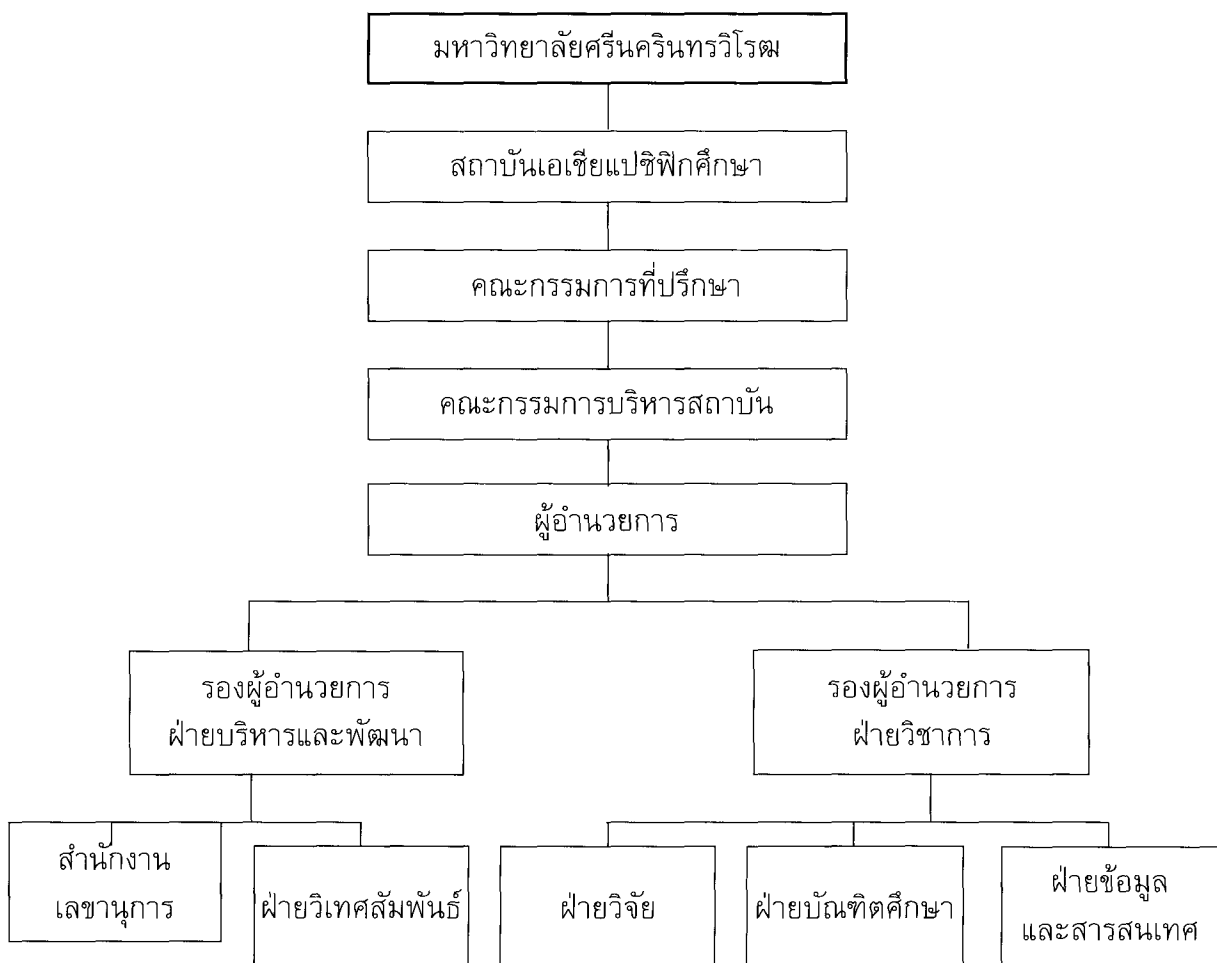
สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา ได้รับความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในการประชุมครั้งที่ 5/2537 เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2537 ให้จัดตั้งสถาบันขึ้นเป็นหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัย ปัจจุบันสถาบันเป็นหน่วยงานขึ้นอยู่กับคณะสังคมศาสตร์และได้ดำเนินการเพื่อแยกส่วนราชการเป็นสถาบันเต็มรูปแบบต่อไป

การจัดรูปแบบการบริหารของสถาบัน ดำเนินการโดยคณะกรรมการซึ่งแต่งตั้ง

โดยอธิการบดี มีผู้อำนวยการเป็นหัวหน้า มีรองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารและพัฒนา และรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ตลอดจนคณะกรรมการ ทำหน้าที่ดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน ภายใต้คำปรึกษา ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานโดยที่ปรึกษาของสถาบัน

การบริหารงานของสถาบันมีลักษณะที่แตกต่างจากระบบราชการ โดยเป็นหน่วยงานอิสระภายใต้กำกับของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินงาน และสามารถสร้างเครือข่ายได้กว้างขวาง สรรหาบุคลากรที่มีคุณภาพมาร่วมปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้สามารถพัฒนาสถาบัน ให้ดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป็นการส่งเสริมให้มีการใช้การบริหารจัดการแบบเอกชนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ (Privatization and Corporatization) ตามนโยบายของรัฐ โดยมีรูปองค์กรและแบ่งส่วนราชการดังนี้

แผนผังการจัดรูปองค์กรและการแบ่งส่วนราชการ สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา

5. กิจกรรมที่สถาบันได้ดำเนินการระหว่างปี 2536-2540

5.1 งานบริการวิชาการ

5.1.1 ได้รับมอบหมายจาก มศว ให้ดำเนินการเพื่อจัดทำโครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านไทยคดีศึกษาและเวียดนามศึกษา กับมหาวิทยาลัยแห่งชาติ นครโฮจิมินห์

5.1.2 ได้รับมอบหมายจาก มศว. ให้ดำเนินการโครงการจัดตั้งศูนย์วิชาการ กัมพูชา-ไทย ที่มหาวิทยาลัยพนมเปญ ประเทศกัมพูชา โดยทุนให้เปล่าของรัฐบาลไทยผ่านกรมวิเทศสหการ (พ.ศ. 2540-2544)

5.1.3 ร่วมกับสถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสถาบันเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จัดเสวนาวิชาการเรื่อง “International Colloquium on Globalism Developmentalism and Japanese Studies” (19-22 มีนาคม 2540 ณ ห้องประชุมคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

5.1.4 งานฝึกอบรมปฏิบัติการเรื่อง “บรรณนิทัศน์บรรณานุกรมเลือกสรร” (8 ตุลาคม 2539 ณ ห้องประชุมชั้น 2 คณะสังคมศาสตร์)

5.2 งานสัมมนาวิชาการ

5.2.1 เสวนาทางวิชาการเรื่อง การศึกษาชุมชนกัมพูชา : แนวทางสู่การวิจัยชุมชนแม่น้ำโขง (18 กันยายน 2540 ห้องประชุมชั้น 3 คณะสังคมศาสตร์)

5.2.2 เสวนาทางวิชาการ เรื่อง กรอบความคิดเพื่อพัฒนางานวิชาการของสถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา (20 สิงหาคม 2540 ห้องประชุมชั้น 3 คณะสังคมศาสตร์)

5.3 การบรรยายทางวิชาการ

5.3.1 “ท้าวสูงขุนเจือง ตำนานแห่งแม่น้ำโขง โดยอาจารย์เจีย ยาง จอง (พ.ศ. 2539)

5.3.2 “ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาในยุคโลกาภิวัตน์” งานวันสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ครั้งที่ 9 โดยเสด็จกรมขุนนโรดม สิริวุฒิฯ ฯพณฯ โรลอง เอ็ง ฯพณฯ คักคิทธิพย์ ไกรฤกษ์ (7 พฤศจิกายน 2538 โรงแรมควีนสพาร์ค กรุงเทพฯ)

5.3.3 บรรยายเรื่อง “Future Changes of the Mekong River Project : Regional Perspective” โดย ฯพณฯ โรลอง เอ็ง ดร.สำราญ ชูดวงเงิน และนาย วีระวงศ์ วีระวงศ์ เลขาธิการเอกสถานเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (30 สิงหาคม 2538)

5.3.4 การบรรยายเรื่อง “กัมพูชาที่ข้าพเจ้ารู้จัก” โดย ม.ร.ว. เภญาภา ไกรฤกษ์ (21 กุมภาพันธ์ 2538)

5.3.5 การบรรยายประกอบสไลด์เรื่อง “Museum of Mankind” โดย Dr.Chakravati K., Director General of National Museum of Mankind, India (6 กันยายน 2537)

5.3.6 การบรรยายเรื่อง “ข้อมูลประวัติศาสตร์อยุธยาในประวัติศาสตร์พม่า” โดย Dr.Tun Aung J., Rangoon University ประเทศเมียนมาร์ (10 สิงหาคม 2537)

5.3.7 การบรรยายเรื่อง “วัฒนธรรมข้าวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” โดย Dr.Pham Due Phung, Director Institute of Southeast Asian Studies, Hanoi เวียดนาม (28 กรกฎาคม 2537)

5.3.8 การบรรยายเรื่อง “Asian Labours in Dead Railway” โดย Professor Nakahara Michiko, Waseda University ประเทศญี่ปุ่น (พ.ศ. 2536)

วิทยากรจากสถาบัน ได้รับเชิญจากหน่วยงานทั้งภายในมหาวิทยาลัย เช่น คณะสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และคณะศึกษาศาสตร์ บรรยายเกี่ยวกับประเทศต่างๆ เช่น ลาว กัมพูชา มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และตุรกี ได้รับเชิญจากหน่วยงานภายนอก เช่น สยามสมาคม บรรยายเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย : จาม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เรื่อง “ความรู้เกี่ยวกับประเทศญี่ปุ่น” เป็นต้น และการเสนอผลงานในต่างประเทศ

5.4 การจัดนิทรรศการ

5.4.1 นิทรรศการเรื่อง สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา : ปัจจุบันและอนาคต เนื่องในวันสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (พ.ศ. 2540)

5.4.2 นิทรรศการเรื่อง “หมวกกะโล่ : เทคโนโลยีพื้นบ้านนครนายก” เนื่องในวันสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (พ.ศ. 2539)

5.4.3 นิทรรศการเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาในยุคโลกาภิวัตน์” เนื่องในวันสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (พ.ศ. 2538)

5.4.4 นิทรรศการเรื่อง “ลาว : อดีตและปัจจุบัน” ประกอบการสาธิตการทอผ้าเนื่องในวันสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (พ.ศ. 2537)

5.5 งานวิจัย

5.5.1 เรื่องการวิจัยเพื่อจัดทำบรรณนิทัศน์สิ่งพิมพ์และแหล่งสนเทศ ชุมชนไทยโดยทุนเอกชน พ.ศ. 2540

5.5.2 เรื่องการวิจัยเพื่อจัดทำบรรณนิทัศน์สิ่งพิมพ์และแหล่งสนเทศ ประวัติศาสตร์ธนบุรี โดยทุนมูลนิธิอนุรักษ์โบราณสถานในพระราชวังเดิมธนบุรี พ.ศ. 2540

5.5.3 Mombusho and Thai Students โดย Sumitomo Foundation

อยู่ในระหว่างการดำเนินงาน พ.ศ. 2540

5.5.4 บรรณานุกรมเอเชียแปซิฟิกศึกษา โดยทุนเอกชนอยู่ในระหว่างการดำเนินงานระหว่างปี พ.ศ. 2538-2540 ส่วนหนึ่งที่วิจัยเสร็จสมบูรณ์คือ บรรณานุกรมกัมพูชา

5.5.5 หมวกกะโล่ : เทคโนโลยีพื้นบ้านนครนายก โดยทุนสนับสนุนงานวิจัย มศว อยู่ในระหว่างการดำเนินงาน พ.ศ. 2539

5.5.6 ผ้าจาม : ทุนสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2537

5.6 เอกสารและสิ่งพิมพ์

5.6.1 กุลวดี เจริญศรี **ชุมชนไทยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน : บรรณนิทัศน์สิ่งพิมพ์และแหล่งสนเทศกรุงเทพฯ** : สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา

5.6.2 คณะนักวิชาการจากสถาบันต่างๆ **มุสลิมในบริบทของสังคมไทย** กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา 2540

5.6.3 จิตใจ อยู่สุขที่ **ประวัติศาสตร์ธนบุรี : บรรณนิทัศน์สิ่งพิมพ์และแหล่งสนเทศ** กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา 2540

5.6.4 ชูชาน คราวเดอร์ ฮัน **นิทานพื้นบ้านเกาหลี** เกษร เจริญรักษ์ แปล กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา มศว 2540

5.6.5 สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา **ข้อมูลบางประการเกี่ยวกับกัมพูชา** เอกสารโรเนียว กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา 2540

5.6.6 พูนทรัพย์ รังคูปตวนิช และชัยณรงค์ ศรีพงษ์ **กัมพูชา : บรรณนิทัศน์สิ่งพิมพ์และแหล่งสนเทศ** 2539

5.6.7 สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา **ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาในยุคโลกาภิวัตน์** กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา 2538

5.6.8 พลัปลิ่ง คงชนะ และจงกลณี คงชนะ **เยือนถิ่นจาม** กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา 2537

5.7 งานการศึกษา

5.7.1 ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรไทยคดีศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี สำหรับนักศึกษานานาชาติ (พ.ศ. 2540)

5.7.2 ร่วมศึกษาความเป็นไปได้ในการส่งอาจารย์จาก มศว เป็นผู้เชี่ยวชาญสอนไทยคดีศึกษาที่มหาวิทยาลัยนครโฮจิมินห์ (พ.ศ. 2539)

5.7.3 ติดตามผู้บริหาร มศว ซึ่งมีอธิการบดีเป็นหัวหน้าคณะ ไปประเทศกัมพูชา พบผู้บริหารระดับสูงและอธิการบดีมหาวิทยาลัยพนมเปญ (พ.ศ. 2538)

5.7.4 ร่วมมือกับฝ่ายกิจการต่างประเทศ มศว ทำการสอนนักศึกษานานาชาติจากประเทศเกาหลี ญี่ปุ่น มองโกเลีย ออสเตรเลีย โรมานี สวีเดน ตามหลักสูตร

ไทยคดีศึกษาปีการศึกษา 2537

5.7.5 ติดตามรองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ พบอธิการบดีมหาวิทยาลัย
เยาวหราวล เนห์รู มหาวิทยาลัยเดลี และมหาวิทยาลัยพาราณสี (พ.ศ. 2537)

5.8 ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

5.8.1 สถาบันได้สร้างเครือข่ายกับนักวิชาการทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ
ศึกษาดูงานประเทศในเอเชียแปซิฟิกเช่น ญี่ปุ่น จีน อินเดีย และประเทศในเอเชีย
ตะวันออกเฉียงใต้ เช่น กัมพูชา ลาว เวียดนาม อินโดนีเซีย เป็นต้น (พ.ศ. 2536-
2540)

5.8.2 จัดแปลและพิมพ์เผยแพร่นิทานพื้นบ้านเกาหลี

5.8.3 ร่วมกับฝ่ายกิจการนิสิต มศว จัดแสดงนาฏศิลป์กัมพูชา (พ.ศ. 2538)

5.8.4 จัดแสดงดนตรีเวียดนามแห่งนครฮานอย ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ (พ.ศ. 2536)

แผนงานที่ดำเนินมานั้น เป็นการปูพื้นฐานสำหรับงานวิชาการของสถาบัน เพื่อให้
บรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้

6. แผนงานของสถาบันซึ่งจะดำเนินการระหว่างปี 2541-2544

6.1 แผนงานวิจัย

6.1.1 โครงการวิจัยเพื่อจัดทำบรรณนิทัศน์สิ่งพิมพ์และแหล่งสนเทศเวียดนาม
ลาว อินเดีย มอญ แม่น้ำโขง

6.1.2 โครงการวิจัยเพื่อจัดทำหลักสูตรและการสอนเอเชียแปซิฟิกศึกษา
ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

6.1.3 โครงการวิจัยชุมชนลุ่มแม่น้ำโขง

6.1.4 โครงการวิจัยชุมชนมอญในประเทศไทย

6.1.5 โครงการวิจัยชุมชนในหมู่เกาะทะเลอันดามัน

6.2 แผนงานประมวลและเผยแพร่ความรู้

6.2.1 เอกสารสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือ วารสาร นิตยสาร จดหมายข่าว

6.2.2 เอกสารประกอบการสัมมนาและการอบรม ได้แก่ เอกสารประกอบการ
สัมมนาเรื่องมอญในบริบทของสังคมไทย

6.2.3 เอกสารประกอบการสัมมนา เพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน
งานในโครงการศูนย์วิชาการกัมพูชา-ไทย

6.2.4 เอกสารประกอบการสัมมนา เพื่อความพร้อมในการปฏิบัติงานใน
โครงการพัฒนาการทรัพยากรมนุษย์ด้านไทยคดีศึกษาและเวียดนามศึกษา

6.2.5 เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง สถานภาพการศึกษา

แม่น้ำโขงใน 6 ประเทศ

6.3 แผนประสานความร่วมมือ

6.3.1 โครงการประสานเพื่อประมวลและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ญวนนาน(จีน) ลาว พม่า กัมพูชา และเวียดนาม ร่วมกับนักวิชาการ มศว และนักวิชาการจากประเทศดังกล่าว

6.3.2 โครงการแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญชาวไทย กัมพูชา และเวียดนาม ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศ กรมวิเทศสหการและสถานเอกอัครราชทูตประเทศนั้นๆ

7. เป้าหมายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

สถาบันเอเชียแปซิฟิกมุ่งเน้นการวิจัยพัฒนาความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทยให้ทันการและสอดคล้องกับความต้องการของสังคม ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ อีกทั้งสามารถประยุกต์ใช้วิชาการเพื่อพัฒนาชีวิตสังคมและความเป็นเลิศทางวิชาการ อีกทั้งสามารถประยุกต์ใช้วิชาการเพื่อพัฒนาชีวิต สังคม และความเป็นนานาชาติ โดยร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เปิดสู่ความเป็นนานาชาติของประเทศ รวมทั้งเป็นการสร้างองค์ความรู้ที่สามารถเป็นแนวทางในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของโลก พร้อมทั้งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงและสันติสุขในประเทศภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกและของโลกโดยรวม จึงวางเป้าหมายร่วมกับสถาบันทางวิชาการและภาคเอกชนดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
2. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
3. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช.)
4. สถาบันการศึกษาอุดมศึกษาที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสอนด้านการต่างประเทศ เช่น สถาบันเอเชีย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สถาบันเอเชีย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสถาบันไทยคดีศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นต้น
5. สถาบันการศึกษาต่างประเทศ
6. มูลนิธิต่างๆ

8. เป้าหมายการสอนในระดับสูงกว่าปริญญาตรี

สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษาวางแผนงานการสอน ในแผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) เปิดสอนในระดับปริญญาโท ด้านเอเชียแปซิฟิกศึกษา การสอนในระดับนี้ มุ่งพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตให้เป็น

ผู้เชี่ยวชาญการวิจัยสร้างองค์ความรู้เฉพาะด้านเกี่ยวกับเอเชียแปซิฟิก เพื่อให้ได้นักวิชาการที่มีประสิทธิภาพและเพียงพอต่อการรองรับบทบาทของประเทศไทย ที่ขยายตัวไปพร้อมกับการพัฒนาภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก หลักสูตรของสถาบันมุ่งให้สอดคล้องกับโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยแห่งชาติ

9. เป้าหมายจำนวนนิสิตใหม่และผู้สำเร็จการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษาระยะที่ 8

แผนงานสถาบันในระหว่างปีงบประมาณ 2541-2544 นับว่าเป็นการเริ่มต้น

หลักสูตรปริญญาโทไทยคดีศึกษา

หน่วย : คน

กิจกรรม	ปีงบประมาณ				
	2540	2541	2542	2543	2544
ปีที่ 1 รับนิสิตรุ่นที่ 1 เข้าเรียน		15-20			
ปีที่ 2 รับนิสิตรุ่นที่ 2 เข้าเรียน			15-20		
ปีที่ 3 รับนิสิตรุ่นที่ 3 เข้าเรียน				15-20	
ปีที่ 4 รับนิสิตรุ่นที่ 4 เข้าเรียน					15-20
รุ่นที่ 1 จบ					15-20
รวม		15-20	15-20	15-20	15-20
ผู้สำเร็จการศึกษา			60-80		

หมายเหตุ ปี 2544 คาดว่านิสิตรุ่นที่ 1 จะจบหมด แต่อาจตกค้างถึงปีต่อไปบ้างไม่เกิน 20%

เพื่อปฏิบัติการกิจหลักของสถาบันคือการวิจัย การจัดการเรียนการสอนต่อจากระดับปริญญาตรี การอบรมการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยในระยะแรกจะเน้นเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านและการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ

10. สรุป

ภาพรวมของสถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษาอาจสรุปเป็นแผนผังได้ดังนี้

สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา

อุดมการณ์ วิชาการ ให้เกิดสันติสุข ความมั่นคงและศักดิ์ศรี

จุดประสงค์	การดำเนินงาน	เป้าหมาย
- ส่งเสริมงานวิจัย	- นักวิชาการ	- พัฒนาคุณภาพชีวิต ชุมชน และสังคม
- ศูนย์ข้อมูล	- เครื่องมือ เช่น บุคลากร และเครื่องอำนวยความสะดวก	- เพิ่มสมรรถนะสากลในด้านธุรกิจการต่างประเทศ สังคม และวัฒนธรรม
- บุคลากรผู้ชำนาญด้านภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก	- การบริหารองค์การ	- เผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับไทยและนานาชาติ
- สนับสนุนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	ฯลฯ	
ผลงาน		

เมื่อพิจารณาอุดมการณ์ จุดประสงค์และเป้าหมายของสถาบัน จะสอดคล้องกับนโยบายของชาติ ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และนโยบายด้านการศึกษา ระดับอุดมศึกษา แต่เมื่อพิจารณาผลงานของสถาบัน 4 ปีที่ผ่านมา อาจประเมินได้ว่ายังไม่ตรงเป้าหมายที่เดิยวนัก ทั้งนี้ อาจวิเคราะห์ได้ว่าเครื่องมือที่จะนำไปสู่การดำเนินงาน ซึ่งได้แก่ตัวนักวิชาการ บุคลากร งบประมาณ สถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวก ตลอดจนการบริหารองค์การ ยังขาดความคล่องตัว ที่สำคัญก็คือ บรรยากาศในเรื่องความตระหนัก (Public Concerning) ถึงความจำเป็นที่จะต้องทำการศึกษาเกี่ยวกับต่างประเทศ ทั้งนี้ เนื่องจากความล้าสมัยทางความคิดที่ไม่เข้าใจสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงเป็นการแข่งขันในด้านเศรษฐกิจการค้า ไม่เข้าใจว่าประเทศไทยจำเป็นจะต้องแสวงหาทรัพยากรเพื่อป้อนโรงงานอุตสาหกรรม ต้องแสวงหาช่องทางในการลงทุนในต่างประเทศ เพื่อผลิตสินค้าคุณภาพดี ราคาถูก เพื่อนำเงินตราเข้าประเทศ และต้องสร้างสัมพันธ์ไมตรีกับนานาชาติ เพื่อประสานผลประโยชน์ร่วมกัน ผลพวงของความล้าสมัยนี้ เป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทยมีสภาพเศรษฐกิจถดถอย และเกิดผลกระทบต่อประเทศชาติใน

ด้านการเมืองและสังคม ตลอดจนศักดิ์ศรีของประเทศ ดังที่คนไทยเผชิญอยู่ในปัจจุบัน

ในอีกด้านหนึ่ง เมื่อพิจารณาผลงานของสถาบันในบรรยากาศที่ผ่านมา พบว่ามีความพยายามที่จะปูพื้นฐานภารกิจหลักของสถาบัน และสร้างเครือข่ายทั้งระดับบุคคลและสถาบันทางวิชาการ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ พร้อมทั้งพยายามดำเนินงานในลักษณะซึ่งสรุปได้ดังนี้

1. การจัดตั้งสถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา เป็นความร่วมมือระหว่างผู้บริหารมหาวิทยาลัยกับคณะกรรมการสถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา ซึ่งมาจากคณะวิชาต่างๆ รวมทั้งบุคลากรจากภาครัฐและเอกชน โดยใช้การบริหารงานสถาบันในรูปแบบอิสระ ภายใต้การกำกับของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. การบริหารงานของสถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา ใช้วิธีบริหารจัดการโดยจัดองค์การให้มีขนาดเล็ก กระทัดรัด การบริหารคล่องตัว แต่มีเครือข่ายซึ่งสามารถปฏิบัติงานได้อย่างกว้างขวาง โดยหาเครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย และขอความร่วมมือจากคณาจารย์ซึ่งสังกัดคณะต่างๆ ของมหาวิทยาลัยและสถาบันทางวิชาการอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อได้บุคลากรที่มีประสิทธิภาพ โดยลงทุนน้อย การขอความร่วมมือจากภาครัฐให้ถือเป็นมติคณะรัฐมนตรี ให้ข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจที่มาปฏิบัติงานให้กับสถาบัน เป็นการปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานตามปกติ

3. การใช้ทรัพยากร อาคาร สถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ ร่วมใช้กับคณะสังคมศาสตร์ และหน่วยงานอื่นๆ ของมหาวิทยาลัย เพื่อประหยัดทั้งทรัพยากรและงบประมาณ

4. งบประมาณในการบริหารงานของสถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา นอกจากงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณรายได้แล้ว สถาบันต้องระดมทุนทั้งจากหน่วยงานที่สนับสนุนการวิจัย หน่วยงานภาคเอกชน ความร่วมมือทางด้านการวิจัยในระดับนานาชาติ และการแสวงหารายได้จากกิจกรรมบริการต่างๆ เช่น การอบรมสัมมนาทางวิชาการ การจัดนิทรรศการ การท่องเที่ยว และการจำหน่ายเอกสารทางวิชาการ

5. การบริหารงบประมาณจะต้องมีความคล่องตัว เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการใช้การบริหารจัดการแบบเอกชน และการพัฒนามหาวิทยาลัยไปสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับรัฐบาล

6. การได้มาซึ่งบุคลากรประจำของสถาบัน จะคัดเลือกบุคคลผู้มีความสามารถในจำนวนจำกัดเท่าที่จำเป็น เพื่อประหยัดงบประมาณ แต่ขณะเดียวกันสถาบันจะสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม ทั้งระยะสั้นและระยะยาว หรือศึกษาต่อในลักษณะสหวิทยาการ อาณาบริเวณ และสาขาวิชาที่เหมาะสม เพื่อว่าใน

เวลาระยะยาว สถาบันจะสามารถดำเนินการด้วยบุคลากรประจำได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สถาบันยังมีนโยบายที่จะเชิญนักวิจัยชั่วคราว ในลักษณะนักวิจัยรับเชิญทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศผู้มีความรู้ด้านเอเชียแปซิฟิก เพื่อทำวิจัยในโครงการของสถาบันและทำหน้าที่บรรยายทางวิชาการให้กับบัณฑิตไทย คดีศึกษาและเอเชียแปซิฟิกศึกษา

การเชิญนักวิชาการมาทำวิจัยและบรรยายทางวิชาการ จะทำให้สามารถพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคลากรและสถาบันได้ในระยะเวลาอันสั้น ทั้งยังจะได้องค์ความรู้เกี่ยวกับเอเชียแปซิฟิกอย่างกว้างขวาง รวมทั้งเทคนิคการวิจัย การสอน การทำงาน ซึ่งจะทำให้สถาบัน สามารถผลิตบุคลากรผู้มีความชำนาญด้านเอเชียแปซิฟิกจนถึงระดับที่สามารถนำไปใช้ เพื่อการพัฒนาและแก้ปัญหาในระดับประเทศ และระดับภูมิภาค ได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ สมดังวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถาบัน

7. การบริหารบุคลากรต้องมีสภาพคล่องตัว ปฏิบัติงานเต็มศักยภาพ ค่าตอบแทนสูง มีระบบตรวจสอบ และการประกันคุณภาพที่มีประสิทธิภาพด้วยจุดมุ่งหมายชัดเจน สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการศึกษา และความเป็นเลิศทางวิชาการ

8. การบริหารสถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา เน้นการบริหารจากคณะกรรมการ มากกว่าการบริหารงานโดยบุคคล เป็นการบริหารงานทั้งในแนวราบและเสนอจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน (bottom-up approach)

สถาบันเอเชียแปซิฟิกศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ซึ่งกำลังเติบโตทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมในหมู่ประชากรโลก จึงสนับสนุนให้ทำการวิจัยเกี่ยวกับภูมิภาคนี้เพื่อให้บรรลุอุดมการณ์ในการสร้างสันติสุข ความมั่นคงและศักดิ์ศรีของคนในภูมิภาค โดยมีประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในคริสต์ศตวรรษที่ 21 นี้

